

AZ Interreg IIIA Franciaország/Spanyolország, a Pireneusok egyik végétől a másikig

Még a hegyek sem választanak el egymástól

A nehezen átjárható Pireneusok egy olyan természeti akadályt alkotnak, mely hosszú ideig elválasztotta egymástól Franciaországot és Spanyolországot. Ennek ellenére, a helyi lakosság mindig túltette magát ezen az akadályon, és nagyszámú gazdasági, politikai, szociális és kulturális kapcsolat köti össze a hegység két oldalát. Spanyolország uniós belépése és fellendülése, valamint a két ország számos együttműködési programmal társított gazdaságának konvergenciája számottevően megerősítette a határokon átívelő cseréket. Ez olyan tendencia, amelyet az Interreg tovább formalizál és dinamizál.

Az ISARD projekt résztvevői harmonizálni szeretnék a franciaországi és spanyolországi szeizmikus információkat

„Az érzelmi és ideológiai alapokon történő együttműködésről rátérünk a tényleges és igényeket támasztó együttműködésre.” Jean Lavie, az „Observatoire transfrontalier de l'emploi” (a Határokon Átívelő Foglalkoztatás Figyelője) francia felelőse szimpatikus megfogalmazást talált azon Interreg-projekt lényegének a jellemzésére, amelyet a Pireneus-Eje Atlántico-Huesca interregionális szakszervezeti tanács, valamint nyolc francia és spanyol partnerszakszervezet kezdeményezett Aquitánia, Baszkföld, Navarra és Aragon határ menti övezeteiben. „A »fecskék« korszaka óta, amikor ezek az asszonyok a hágókon is átkeltek, hogy a XIX. századi vászncipőgyárakban dolgozhassanak, a Pireneusok két oldala közötti munkaerőcsere soha nem szűnt meg, és mindig csak fokozódott. Csak itt, Bayonne és San Sebastián között jelenleg 3500 határokon átjáró dolgozót tartanak számon: 2000 spanyol Franciaországban dolgozik, míg 1500 francia Spanyolországban. Márpedig túl keveset mesélnek erről a nagyon heterogén munkaerőpiacról, melyet számos szakterületen eltérő szabályok irányítanak – munkavállalási jog, képzés, a kompetenciák elismerése stb. – minden attól függ, hogy az illető a Pire-

neusok északi vagy déli oldalán található...” Innen származott annak a határokon átívelő Figyelőnek a létrehozása is, amelynek három célkitűzése van: az összehasonlító statisztikák és a határ két oldalán végzett tanulmányok egyesítése; olyan mutatók kidolgozása, amelyek megfelelnek az alkalmazottak igényeinek; az összes feldolgozott adat közhivatalok rendelkezésére bocsátása. Ez egy 247 750 eurós projekt (amiből 93 000 euro az ERFA-tól származik), mely célkitűzésével és tartalmával is nagyon jól illusztrálja az Interreg IIIA Franciaország/Spanyolország program által néhány éve elkezdett lépéseket.

Ez a program a Pireneusok láncának mindkét oldalát teljes hosszában lefedi, ez pedig egy hozzávetőleg 70 000 km²-es, több mint 4,7 millió lakosú övezetet jelent. A hozzávetőleg 172 millió eurós (amiből 86 millió az ERFA-tól származik) költségvetéssel rendelkező Interreg IIIA Franciaország/Spanyolország programnak ettől a pillanattól számítva egészen 2006 végéig lehetővé kellene tennie hozzávetőleg 250 projekt bevezetését, melyek mindegyike össze van kapcsolva, és sokféle szakterületet

fednek, kezdve a nagy infrastruktúrákkal (utak, alagutak), a községek, egyesületek vagy vállalatok által vállalt „kis” projektekig, „amnek ellenére, hogy a vállalatok javára végrehajtott, határokon átívelő beavatkozások nagyon rövid időn belül konkurenciába ütköztek”, hangsúlyozza Jean-Marie Blanc, Aquitánia régió Európai Pénzalapok és Határokon Átívelő Együttműködés Osztályának igazgatója, mely a programot irányító hatóság.

„Eltérő mivoltunkból indultunk ki, és a következő kérdést tettük fel magunknak: *Eltéréseink közül melyek azok, amelyek valamiben másoknak is segíthetnek?*” Victor Lacambra koordinálja az Interreg IIIA Franciaország/Spanyolország által finanszírozott első szociális projektet. A projekt neve „PortilHon”, vagyis annak a hágónak a neve, amely Benasque és Luchon között összeköti Aragónia és a Dél-Pireneus régióit. Alapítói szerint: „*A név közepén nagy H betűvel írt »PortilHon«-nak egyrészt rögbikapu formája van, másrészt a H betű pedig »Handicap«-ot, vagyis hátrányt jelent.*” A hátrányos helyzetűek szervezeteinek két szövetsége, a CADIS-Huesca Spanyolországban és az APAJH31 Franciaországban ⁽⁴⁾, által működtetett PortilHon célja a fogyatékkal élők és azok családjai életkörülményeinek javítása a fogyatékkal élő személy életével kapcsolatos öt téma segítségével: a szabadidő; a szakmai beilleszkedés; az iskoláztatás és a képzés; az öregedés; az elfogadás alternatívái és a jogi tanácsadás. „*Kölcsönösen sokat tanulunk egymástól – folytatja Victor. – Például, amikor hálózatot akartunk kialakítani négy, fogyatékkal élő személyeknek átalakított vakációs központ között, két, látszólag egymásnak ellentmondó megközelítésbe ütköztünk: a fogyatékkal élő személyek szabadidős tevékenységei számára Spanyolországban profi szolgáltatásokat nyújtó szakembereket képeznek ki; míg Franciaországban épp ellenkezőleg: a szabadidős tevékenységek szakembereit a fogyatékkal élő személyeket fogadó központokban képezik ki. A két szemszög végül is kiegészíti egymást, és ezek kombinációja nagyon pozitívnak bizonyult.*”

Centralizmus a Pireneusok innenső oldalán, autonómia a túloldalon

A projekt adminisztrátorai és végrehajtói szerint a határokon átívelő együttműködést a történelem során kialakult nagyon eltérő rendszerek, társadalom, végrehajtási módok és szükségletek miatt inkább a gyakorlatok és a kultúrák összeütközésével lehetne jellemezni. A nyelvi eltéréseknél sokkal fontosabbnak tekinthetők a különböző intézményi feltételekben és adminisztrációs kultúrában rejlő eltérések, mivel az együttműködésekben részt vevő partnerek ezeket említik a leggyakrabban. Franciaország/Spanyolország esetében ezek az eltérések különösen fontosak, mivel a két ország politikai berendezkedése is nagyon különbözik egymástól. A francia oldal centralizációja továbbra is nagyon markáns, míg a spanyol oldalt egy nagyon erőteljes regionalizáció jellemzi.

A „Ballet Biarritz” (Biarritzi Balett) ügyvezető igazgatója és az Interreg által támogatott Határokon Átívelő Koreográfiai Központ egyik alapítója, Filgi Claverie, a következőképpen foglalja össze mindennek az érzékelhetőségét: „*A francia adminisztrációra gyakran »jakobinus«, »piramisszerű« és bürokratikus rendszerként tekintenek. A döntéshozatali központok közelsége, valamint a spanyol régiók, különösképpen Katalónia és a Baszkföld nagyfokú*

autonómiaja nagyobb rugalmasságot és kreativitást tesz lehetővé. Azonban azt is el kell ismerni, hogy a francia kulturális fejlődés és a több évre szóló tervezés nagyon megnyugtatóan hat a projektek finanszírozására. A spanyol oldalon minden az éves költségvetésre alapul, ami kérdésessé teheti a dolgokat.”

„*Az adminisztratív együttműködés jelenti programunk egyik alappillért. Rendkívül sokat tanulunk. Ez a dimenzió pedig sokkal kevésbé volt jelen a Interreg II-ben,*” állítja Amaia Urtaşun, Aquitánia Regionális Tanácsának felelős megbízottja. A program nagyszámú partnerintézmény bevonásával jár. A francia oldalon: az állam, három regionális tanács (Aquitánia, Közép-Pireneusok és Languedoc-Roussillon), öt általános tanács (Pireneusok – Atlanti oldal, Felső-Pireneusok, Ariège, Felső-Garonne, Kelet-Pireneusok), valamint a DATAR ⁽⁵⁾; a spanyol oldalon: a központi állam (fizetési hatóság) és öt autonóm közösség (Baszkföld, Navarra, Aragónia, Katalónia, La Rioja) áll.

A legfőbb partnerek

„*A partnerek nagy száma és a kiterjedt terület arra készítetett minket, hogy három »technikai szervet« hozunk létre – magyarázza Michaël Lapoirière, aki ugyancsak az Interreg megbízottja. – A keleti övezet szervét Katalónia kormánya, a Közép-Pireneusokat Aragónia kormánya, míg a nyugati övezetet a Pireneusok atlanti oldalának általános tanácsa biztosítja. Sőt, minden egyes projektnek egy projektfelelőse is van, aki a mi elsődleges tárgyalópartnerünk, és felelősséggel tartozik a projekt beindítását illetően.*”

„*Ez a formalizálást követelő »fő partner« fogalom valódi partnerségek kialakítását igényli – taglalja Jean-Marie Blanc. – Az Interreg III valódi együttműködést jelent, és ennek, az Interreg II-től eltérően, olyan ténylegesen összekapcsolt projektjei vannak, amelyekben a Pireneusok mindkét oldala állandóan szerepet kap.*”

E társított megközelítés nagyon jellemző példája a „Pirineo vivo” (Élő Pireneusok) projekt, mely 3,11 millió euróval rendel-

■ A szakállas sas csonttal táplálkozik, amelyet 50 és 100 m közötti magasságról ejt le, hogy összetörjön

⁽⁴⁾ CADIS-Huesca: Coordinadora de Asociaciones de Discapacitados de Huesca (a Huescai Fogyatékkal Élők Egyesületeinek koordinátora). APAJH31: Felső-Garonne Fogyatékkal Élő Felntőtteinek és Fialtajainak Egyesülete.

⁽⁵⁾ A Területrendezés és Regionális Cselekvés Delegációja, mely a francia állam által irányított területrendezési politika koordináló szerve.

Fuensanta (Aragónia): egy kápolna restaurálása a „Continua Pirineum” projekt keretén belül

kezik, amiből 49%-ot az ERFA adott. Ebben a hegyi övezet együttes irányításának bevezetéséről és a környezeti problematika európai szabályozó rendelkezéseinek helyi és közös megközelítés révén történő kiegészítéséről van szó. A pireneusi állatvilág kiemelkedő szimbólumának tartott nagy ragadozó madár, a csonttörő szakállas sas (*gyaetus barbatus*) védelmét választották ennek a három tematikus hálózatban szervezett (környezeti megfigyelések, környezetvédelmi oktatás és a biodiverzitás védelme) együttműködésnek a strukturáló modelljeként. „A szakállas sas által kedvelt övezet összes érintett szereplőjének (vadászok, állattenyésztők, erdészek, választmányi tagok, természetjárók, természetvédők, pedagógusok, tanárok...) bevonásával járó, határokon átívelő eljárás elindítása és az említettek szükségleteinek jobb megértése a környezeti problematika kérdésének helyi megközelítését, valamint a pireneusi természeti örökség védelmét szolgáló hatékonyabb intézkedések életbe lépését szolgálja”, magyarázza Juan Faure, az aragóniai kormány által kinevezett projektvezető, akinek projektjéhez a Madárvédő Liga (LPO, Franciaország) és a Quebrantahuesos Megóvását Célzó Alapítvány (FCQ, Spanyolország), valamint kb. hatvan, a határ mindkét oldaláról származó partner is csatlakozott.

Sobarbe kerület (15 spanyol község) turisztikai szolgálatai Ainsában (Aragónia) székelnek, ugyanabban az erődített kastélyban, amelyben az FCQ szakállas sasnak szentelt szenzációs ökomúzeuma található, és ahonnan ez a kerület, Aure és Louron völgyének egyesített szakszervezetével együtt, a „Continua Pirineum” (48 francia község és 3 francia kerület) elnevezésű projektet irányítja. A Pireneusok két oldalán folyó faluturizmus hálózatának kialakításáról van szó (egy-egy turizmus-ház létrehozása mindkét oldalon, egy közös weboldal stb.), ezáltal hasznosítva a határokon átívelő évezredes ösvényeket, a „Római művészet útja” és a „Cserék történelmi útja” keretében. A juhaklokat, „Szent Jakab menedékhelyeit”, a csempészek rejtekhelyeit és a kisebb falusi örökséget is helyreállítják.

A kockázatok megelőzése és a javaslat ereje

„Menedékhelyet” mondott? Az emberek biztonsága egy olyan újabb téma, amely ugyancsak egyesíti és foglalkoztatja a Pireneusok mindkét oldalát. És ez nemcsak az Interregtet mozgósítja,

hanem a legfelsőbb szintű országos vagy regionális közhivatalokat is.

Az „ISARD” (Automatikus Regionális Kárfelmérő Szeizmológiai Információk) projekt keretében a Barcelonában székelő Katalónia Kartográfiai Intézete (ICC) a Geológiai és Bányászati Kutatások Francia Hivatalával (BRGM) és négy másik partnerrel működik együtt. E projekt fő célkitűzését felelőse, Agnès Lladós, ismerteti: „...a határ miatt bekövetkező torzítások elkerülésével, megelőző és egyúttal műveleti információk gyűjtése a pireneusi szeizmikus kockázatokról, és azok valós idejű, hatékony továbbítása a mentőszolgálatok és a helyi válságkezelő szolgálatok felé.” Az Interreg 1,645 millió eurós költségvetésével megerősített ISARD-partnerek négy intézkedésen dolgoznak: a Pireneusok szeizmikus övezetekre való felosztásának egyesítésén, a szeizmológiai forgatókönyvek kidolgozásán és az automatikus kárfelmérő és információközlő rendszer kidolgozásán.

A MEDES, vagyis az Űrkutatási Pszichológia és Orvostudomány Francia Intézete vezetésével a „Seguridad y Urgencias en los Pirineos (SUP)” (Biztonság és Sürgősség a Pireneusokban) projekt a hegyi mentést, a távorvoslást és a kockázatmegelőzést egyesíti. A legfrissebb technológiai és távközlési fejlesztésekre alapulva, ez egy olyan hordtáska-prototípus kifejlesztéséig jutott, mely mikroszámítógépet, műholdas telefont és hordozható orvosi készülékeket tartalmaz. Ezt a hordtáskát orvosok és mentőszolgálati munkatársak is felhasználhatnak a hegyi baleseteket szenvedett személyeknek nyújtott elsősegélynyújtáskor, de sürgősségi esetekben az egészségügyi központoktól elszigetelten vagy távol élő hegyi lakosságot is elláthatják vele. „A táskát tartalmát megpróbálják még jobban miniaturizálni – jelenti ki Francisco Rojas, Aragónia Technológiai Intézetének munkatársa, mely intézet a SUP tíz partnerének egyike. – Ennek a projektnak már most sikerült befolyásolnia a törvényalkotást: az aragóniai sürgősségi és mentőszolgálati munkatársak immár olyan beavatkozásokat is elvégezhetnek, amelyeket eddig csak az orvosok hajthattak végre.”

A SUP-pal való példálózás annak a javaslatnak az erejét bizonyítja, amelyet az Interreg birtokolhat vezető és európai jellegével. Nagyon gyakoriak azok a határokon átívelő projektek, amelyek törvények és iratcsomók előmozdítását szolgálják: a „PortilHon” projekt francia törvényalkotásból ihletődő aragóniai partnerei a spanyolországi fogyatékkal élő személyek nyugdíjazási korhatárának a csökkentéséért harcolnak; a francia-spanyol határ Pireneusoktól keletre eső, lóval bejárható területén (Albères) a „katalán szóbeli emlékezetet gyűjtő”, „L’Albera, memòria i terra” (Albera, Emlékezet és Föld) Interreg-projektet promováló egyesület is erre a projektre támaszkodik, hogy az „élő kultúrkörnyezet” ismérve alapján megszerezze „az UNESCO világörökségének része” besorolást. „Az Interreg általi elismerés elegendő biztosíték”, véli Brigitte Castell, aki a projekt koordinátora. Ezt a szempontot a biarritzi balett vezetője, Filgi Claverie is osztja: „A plakátjainkon megjelenő európai zászló osztályoz minket. Az Európára való hivatkozás még akkor is mindennapi kell maradjon, amikor a pénzügyi források elapadóban vannak, és ez az, amit az Interreg lehetővé tesz.”

A betervezett projektek iratcsomói számtalan esetben a mindennapokból ihletődnek: „Számos kérést kaptunk, és a leggyakrabban igényelt intézkedések nagyon jól megfelelnek övezetünk problematikájának – jegyzi meg Laurence Hourcourigaray, a Pireneusok atlanti övezete általános tanácsának felelős megbízottja. – Ez magától értetődő a kulturális projektek esetén, de én más cselekvésekre is gondolok, például a »Bizia« (Az élet) projektre, amelyet öt egyesület folytat, köztük a Médecins du Monde

A Ballet Biarritz előadás közben

(A világ orvosai) egyesület is. Minden egyes hétvégén több ezer fiatal lépi át a határt, hogy a túldalolon diszkóba vagy »rave«-bulikra menjen. Mindenféle drog forog közkézen, és számos olyan baleset történik, melyek némelyike halálos kimenetelű. A projekt egyik része a mulatozás közbeni veszélyek csökkentése: az adott helyszínen képzett csoportok lépnek kapcsolatba a drogfogyasztókkal, hogy felvilágosítsák őket, és hogy ügyeljenek arra, hogy az illetők a legkevesebb kárt okozzák magukban. A másik rész azzal a Bilbaóban létrehozandó »higiénikus fogyasztási« helyvel foglalkozik, mely Spanyolország legfontosabbika lesz.” Az európai szemszögből nagyon újszerűnek számító Bizia 1,75 milliós Interreg-finanszírozással rendelkezik, melynek fele az ERFA-tól származik.

Az idő és a módszer

„A globalizáció vagy a nemzetközi jellegűvé tett gazdasági élet a határok átlépésével kezdődik. Ezért jelent egy privilegizált eszközt számunkra az Interreg”, mondja Xavier Farriols Sender, aki a szakmai képzés és a folyamatos képzés igazgatóhelyettese Katalónia Oktatási Minisztériumában. Ennek osztályai léptetik életbe a „Határokon átvélő szakmai képzés” nevű Interreg-projektet, melynek célja a katalán és a francia képzési és szakmai tanácsadó rendszerek közötti együttműködés bővítése. A projekt nemcsak a hasonlóságok, eltérések és szükségletek elemzésével foglalkozik (több tanulmány könyv formájában is megjelent), hanem a képzési szakemberek közötti cserékkel (területi szemináriumok formájában) és az olyan, nagyon konkrét szakmai mobilitás tapasztalatával is, amely eddig 60 alacsony szakképzéssel rendelkező fiatalot érintett: francia szakácsinasok háromhetes gyakorlaton vesznek részt Katalóniában, míg katalán társaik ugyanezt a toulouse-i régióban élik át. „Ez sem volt evidens ott – meséli a projektirányító Angels Font Burés. – A francia tanoncoknak munkaszerződésük van a munkáltatóval, míg ez a katalánoknál nem létezik, ők iskolás státuszban vannak. Szerencsére a vendéglátóság belementek ebbe a játékba, és beleegyeztek, hogy lemondjanak tanoncukról a gyakorlat időtartama alatt.”

Xavier Farriols Sender az együttműködési folyamat időtartamának fontosságát emelte ki: „Az Interreg időt adott nekünk, és az idő alapvető fontosságú. Először időt kell szentelni a partne-

rek megismerésének. Ez pedig teljesen felemésztja az első évet. Csak ezután lehet a személyek közötti folyamatosra támaszkodni. Példának okáért: a fodrászat terén elszalasztottunk egy hasonló cselekvést, mert az új francia tárgyalópartner rosszul volt informálva....”

Joan Luria i Pagès, az Interreg IIIA Franciaország/Spanyolország program keleti technikai szervének irányítója így általánosítja ezt a megállapítást: „Az Interreg a projekt gazdájának a hosszú távú együttműködés lehetséges voltát bizonyítja.”

„Még léteznek apró működési rendellenességek – állapítja meg Jean-Marie Blanc –, de összességében véve azt hiszem, hogy az elért haladással elégedettek lehetünk. Egy év kellett, ameddig a dolog gördülékenyen kezdett működni. A kérések nagy száma meglepett minket. A működtetőknél idejük sem volt a felsorakozásra, ezért a dolgot kissé fékezni kellett. Ennek ellenére egyetlen nehézség sem ért váratlanul. A minket akadályozó nehézségek – a célkitűzések módosítása, az alapítók kompetenciái... – minden projektre és programra egyformán jellemzőek. A határokon átvélő együttműködés csak nagyon kis mértékben komplikálta a dolgokat. Az egyetlen, ami számít, az a régiók közötti és a projektek gazdájának irányában kimutatott cselekvési akarat. Szerénynek, de ugyanakkor ambíciósúnak kell lenni. Valós diagnózist kell megállapítani, realista módon kell cselekedni, és mindezzel azon »eszményi« célkitűzések keretében kell maradni, amelyeket az a Bizottság fogalmazott meg, amelynek magától értetődően az a szerepe, hogy a lehető legmagasabbra állítsa az elvárások szintjét. Ezt követően, a jól végezhető közös munkához illő módszert kell találni, és minden kulcsfontosságú ponton rendszeres egyezséget kell kötni. Végül, jó képzelőerővel kell rendelkezni, és ki kell lépni a kapott adminisztrációs kultúra sémáiból.”

Bővebb információ: <http://aquitaine.fr>

A PortilHon projekt: ünnepi találkozók a fogyatékkal élő személyek életkörülményeinek javítása érdekében

Az Interreg IIB: a transznacionális együttműködés

